

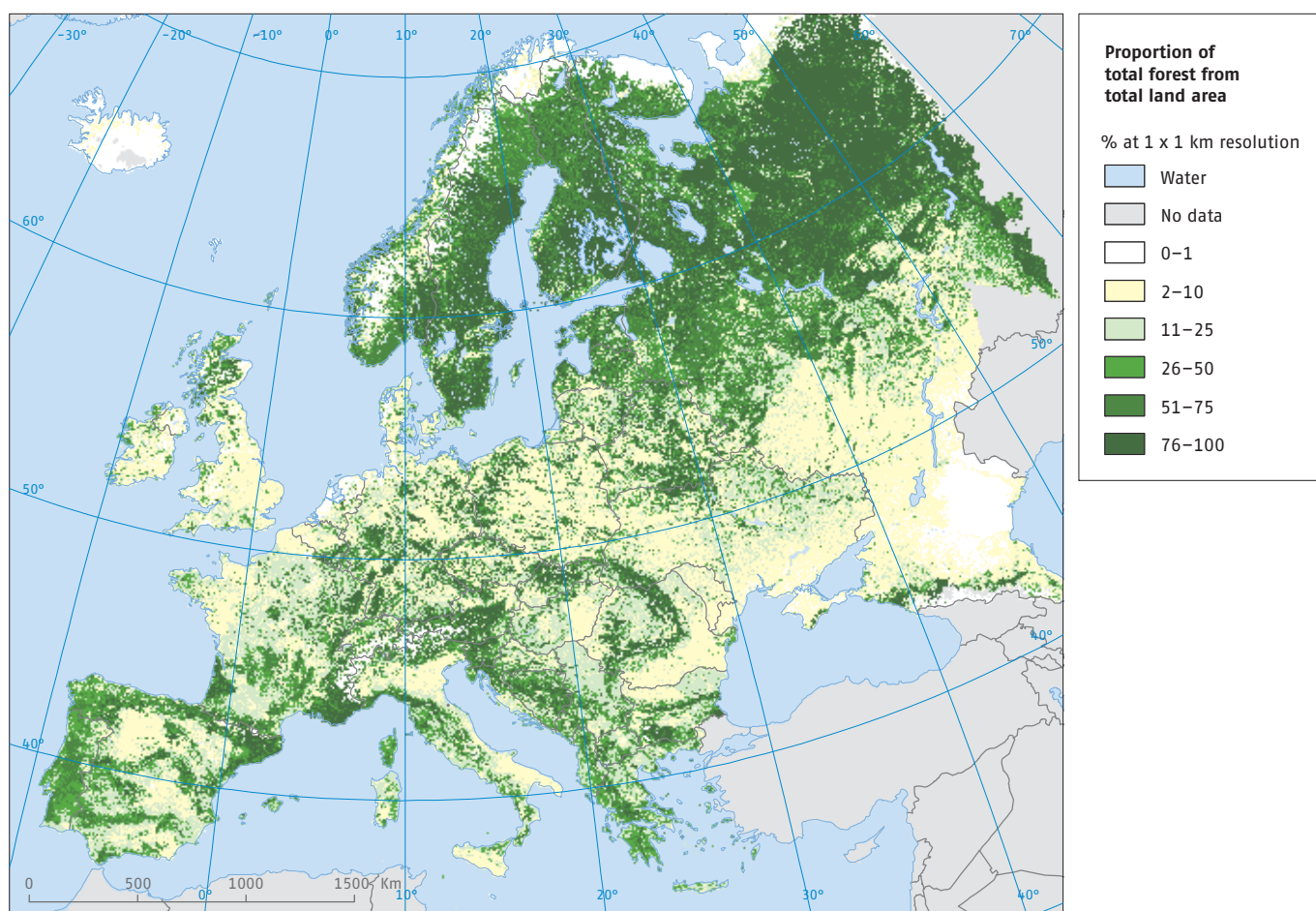
Bosbrandrisico in Europa

Bosbrandrisico: hoe zullen risico's in Europa zich ontwikkelen, en wat kan er geleerd worden over verzekeraarbaarheid van bosbrandrisico op plekken met een hoog risico zoals Californië? In dit artikel brengen we de wereldwijde ontwikkelingen in kaart.

RISICOPROFIELEN IN EUROPA

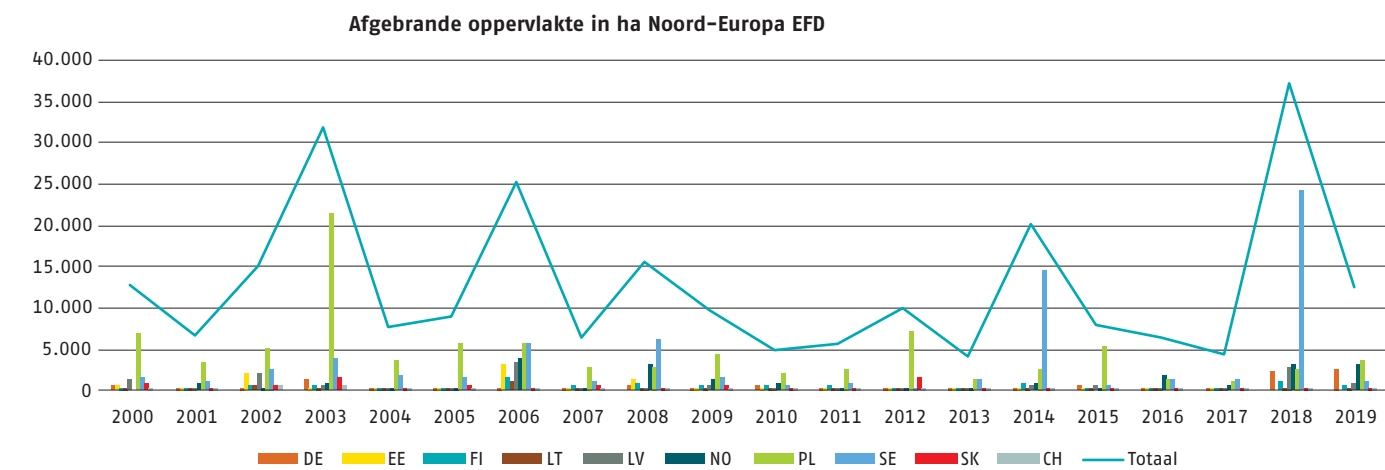
De afgelopen jaren heeft in Europa een aantal grootschalige bosbranden plaatsgevonden. De bosbranden in midden-Portugal in 2017 waren echter bijzonder groot: ruim 540 duizend hectare brandde af, circa 13% van Nederland.

Het risico op grootschalige bosbranden in Europa is per land sterk verschillend. De Zuid-Europese landen – daar waar door de omstandigheden de kans op bosbranden groter is – zijn even bosrijk als het EU-gemiddelde. De Benelux, Polen, Denemarken en Duitsland hebben (hoewel een substantieel oppervlak) daarentegen relatief minder bossen dan het EU-gemiddelde. Verder naar het noorden zijn landen wel een stuk bosrijker dan het EU-gemiddelde.

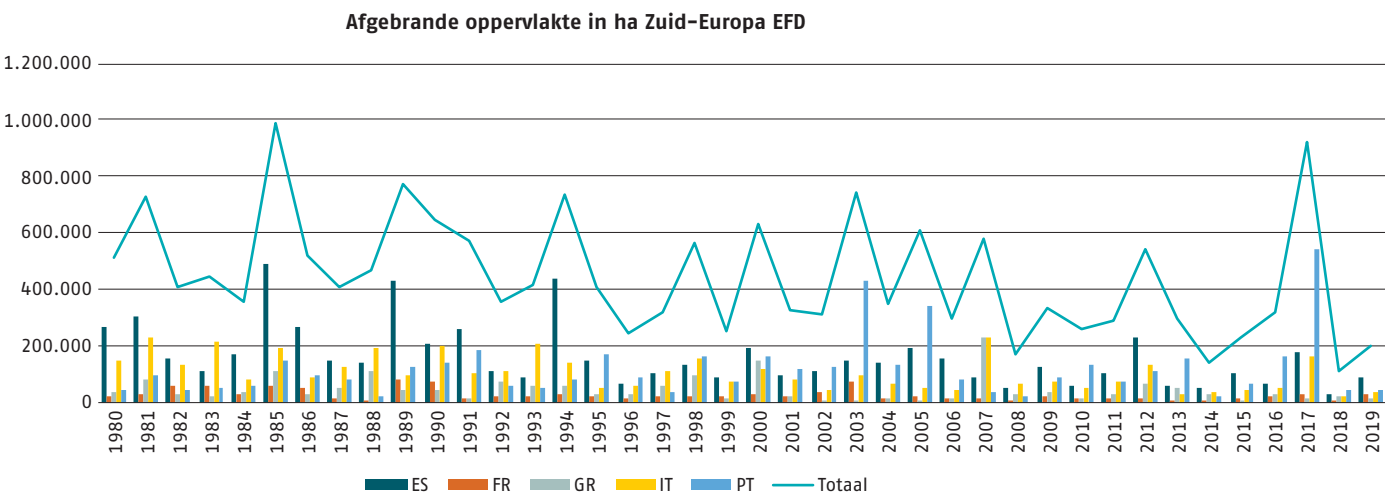

Figuur 1: EU bosdichtheid (bron: EEA)

De ontwikkeling van de schaal van bosbranden in Europa wordt bijgehouden in de European Fire Database. Daarin wordt voor de zuidelijke EU-lidstaten al sinds 1980 informatie over bosbranden bijgehouden. Voor de noordelijke Europese landen is de historie korter (vanaf 2000 voor de meeste landen beschikbaar). Voor de zuidelijke staten lijkt er een kleine afname zichtbaar te zijn in de gemiddelde jaarlijkse afgebrande oppervlakte, maar neemt de variabiliteit wel toe. In de noordelijke staten – waar wettelijk veelal nagenoeg niets geregeld is om bescherming tegen bosbranden te verbeteren – lijken met name Duitsland, Zweden en de Baltische staten een toenemend aantal bosbranden te laten zien. De droge zomers van 2018–2020 waren daar mede debet aan.

Figuur 2: Ontwikkeling afgebrande oppervlakte per jaar Noord-Europa (bron: European Fire Database).

Figuur 3: Ontwikkeling afgebrande oppervlakte per jaar Zuid-Europa (bron: European Fire Database).

CALIFORNIË

In Californië speelt al jaren het probleem van de onverzekerbaarheid van opstallen in de wildland-urban areas. Wat kunnen we in Europa leren van de verzekerbaarheid in deze regio?

Meer dan 1 miljoen huizen staan in Californië in gebieden met hoge of zeer hoge kans op bosbranden en door de catastrofale schaal waarop bosbranden de afgelopen jaren verzekeraars hebben getroffen, (inclusief het faillissement van verzekeraar Merced Property & Casualty Co. in 2018) dreigen honderdduizenden huishoudens op termijn onverzekerd te raken. De Californische toezichthouder Californian Department of Insurance (CDI) rapporteerde in 2018 dat er jaarlijks veel meer klachten binnenkomen over onverzekerbaarheid van brandrisico. Dit blijkt ook uit de stijging van het aantal door verzekeraars beëindigde polissen.

Tabel 1: CDI renewal cijfers 2015 en 2016.

CALIFORNIA DEPARTMENT OF INSURANCE					
Number of New, Renewed, and Non-Renewed Homeowners' Policies in Selected Counties with the Highest Percentage of Homes in High Fire Areas for the Voluntary Market					
County	Year	New	Renewed	Non-Renewed (Insured-Initiated)	Non-Renewed (Insured-Initiated)
Subtotal	2015	73,065	644,654	36,349	8,796
	2016	75,171	639,376	36,591	10,151

Het CDI rapporteerde in 2018 al over jaarlijkse premiestijgingen van 500%. Daarom heeft het CDI de premiestelling sterk gereguleerd: er worden eisen gesteld aan de variabelen waar een verzekeraar rekening mee moet houden in de premiestelling (inclusief kortingen die gegeven zouden moeten worden voor preventiemaatregelen). Daarbij wordt er wel rekening gehouden met een risico-opslag in de premie voor catastrofescenario's, maar een kritiekpunt vanuit de verzekerings-industrie is dat door de beperkte data van individuele verzekeraars het nodig is de kosten van herverzekering (als betere verwachte waarde van het risico dan de eigen data) mee te kunnen nemen in de premie.

Wettelijk is namelijk vastgelegd dat er uitsluitend naar de eigen experience data gekeken mag worden, omdat er anders winstmarges van herverzekeraars worden doorgerekend. Verzekeraars betogen dat die herverzekeringspremies met name belangrijk zijn om een goede verwachte waarde te bepalen. Dat mag nu wettelijk niet. Daarnaast vinden verzekeraars het lastig om kortingen te formuleren voor preventiemaatregelen wanneer premies toch al niet toereikend zijn. Volgens het CDI bestaat er geen bewijs dat de verzekerbaarheid zou verbeteren als er in plaats van de verzekeraar-specifieke ervarings-cijfers (nu voorgeschreven onderdeel voor de premietoets door het CDI) gebruik kan worden gemaakt van herverzekeringskosten.

Een tweede manier om onverzekerbaarheid te voorkomen is oprichten van een vangnetverzekeraar. Californië heeft daarvoor het zogenaamde 'FAIR plan' geïntroduceerd. Hierdoor kan iedereen zich verzekeren, maar er moet wel worden aangetoond dat een reguliere verzekering afsluiten niet mogelijk was. De voorwaarden zijn echter sterk versoerd (uitsluitend een basis opstaldekking) om de betaalbaarheid te kunnen garanderen. De toegang tot FAIR plan wordt door de groeiende onverzekerbaarheid de komende jaren versoepeld.

BOSBEHEERBELEID

Daar waar men in Zuid-Europa reeds veel ervaring heeft met bos-branden is dat in Noord-Europa een relatief nieuw fenomeen. Dat het maken van bosbeheerbeleid voor een aantal Noord-Europese landen lastig kan zijn, ziet men ook buiten Europa. In Californië en Australië wordt steeds meer actie ondernomen om brandbare materialen weg te halen uit gebieden die in overheidsbezit zijn – bijvoorbeeld in Australië door preventief afbranden. Voor private landgoederen is het aanzienlijk lastiger om beleid te maken. Landen als Duitsland kenmerken zich door grootschalig privaat bosbezit, ongeveer 80% van de bosgebieden is in private handen. Brandrisico neemt daar toe door het op grote schaal

afsterven van Duitse bossen ("Waltsterben") als gevolg van de uitdijende populatie schorskevers. Beleid hiertegen kan niet of nauwelijks op nationaal niveau gecoördineerd worden: voor de bosbouwindustrie is slechts een beperkt aantal soorten bomen interessant vanwege de snelle houtgroei. Helaas zijn juist deze bomen voor de kevers aantrekkelijk. Uit deze casus blijkt dat op termijn in landen als Duitsland vergelijkbare problemen kunnen optreden als in Californië: onvoldoende gecoördineerd bosbeheer, verzwakte bomen én een opwarmend klimaat met steeds langere droogteperioden. Ook in dichterboste landen als Zweden zien we vergelijkbare structuren: slechts 25% van het bosoppervlak is in overheidshanden en slechts 15% van het bosoppervlak (58% van het totale land) bestaat uit soortenrijk loofbos¹. De problemen rondom afstervend bos zoals in Duitsland zijn daar echter nog minder zichtbaar: met name de droogte in 2018-2020 heeft kevers in Duitsland meer ruimte geboden dan tot op heden in Zweden.

Doordat de EU de komende jaren inzet op het uitbreiden van bosgronden loopt men het risico dat het bosbrandrisico ook zal toenemen. Daarom is het verbeteren van bosmanagement voor Noord-Europese landen cruciaal om verzekerbaarheid van opstallen in bosrijk gebied op de lange termijn te kunnen garanderen.

LEREN VAN CALIFORNIË

Het CDI beschrijft voor Californië een modelaanpak voor het inventariseren van risicogebieden en effectiviteit van preventiemaatregelen. Deze aanpak is nu al relevant voor Midden- en Zuid-Europa. Op termijn zijn deze modellen ook belangrijk voor Noord-Europese landen. Omdat veel verzekeraars geen ervaring hebben met bosbrandrisico's, ontstaat de vraag naar het ontwikkelen van een standaardmodel. Zo heeft het CDI voorgesteld om een Wildfire Exposure Manual te maken voor verzekeraars op basis van marktdata. Deze manual kan vervolgens door verzekeraars worden gebruikt voor premiestellingdoeleinden. Een vergelijkbare rol zou EIOPA in Europa kunnen spelen met het ontwikkelen van een standaardmodel voor bosbrandrisico's. Maar daarin heeft men nog niet dé perfecte oplossing gevonden: verzekeren blijft in risicogebieden lastig en zal allicht nog lastiger gaan worden. Een vangnetverzekeraar voor opstalverzekeringen zou daardoor op termijn ook in Europa belangrijk kunnen gaan worden. ■

1 – 266937 (wur.nl)

